

518
CP79

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ВУЗУ**

Тези доповідей та повідомлень
науково-практичної міжвузівської конференції

Частина 1

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
СТУДЕНТІВ ПЕДВУЗУ**

КРИВИЙ РІГ 1992

ПЕДАГОГІЧНІ ЗДІБНОСТІ І ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Відмова школи від традиційного орієнтування на "середнього учня" зумовлює підвишені вимоги до професійної підготовки вчителя.

Успіх у навчанні і вихованні школярів вимагає наявності в учителях професійно-значущих якостей особистості. Ці якості повинні відповідати вимогам, які висуває педагогічна діяльність. "Проекцією" педагогічної діяльності на особистість є педагогічні здібності – сукупність індивідуально-психологічних якостей, які забезпечують успіх у володінні цією діяльністю.

Педагогічні здібності – складна і багатогранна психологічна категорія. У загальну структуру педагогічної майстерності входять такі основоположні складові частини, як академічні, дидактичні і комунікативні здібності. Зупинимося на особливостях їх розвитку і функціонування в учителів початкових класів.

Академічні здібності. Основою їх розвитку є спрямованість особистості, яка передбачає широке коло інтересів у певній галузі знань: філології, математиці, природничих науках та ін. Якщо здібності учителів-предметників мають конкретний, в певній мірі обмежений характер /обмеженість зумовлена викладанням одно-двох предметів/, то в учителів початкових класів - це глибокі знання з багатьох предметів, різнобічна освіченість.

З метою розширення у студентів початкових класів кругозору, поглиблення різносторонніх знань, які вони одержують на теоретичних заняттях з математики, мов, природничих наук та ін., на лекціях і семінарах з педагогіки, психології необхідно використовувати матеріал з різних галузей знань.

Основою розвитку академічних здібностей є інтелект - узагальнена характеристика пізнавальних можливостей людини та якість індивіда, яка відповідає багатьом видам діяльності. Високий рівень інтелекту особистості і є необхідною умовою надбання теоретичних знань.

У зв'язку з тим, що вчитель початкових класів - фахівець як в галузі природничо-математичних, так і гуманітарних наук, він повинен мати добре розвинене і абстрактне, і образне мислення. Додаткові спеціальності на факультеті підготовки вчителів початкових класів дають можливість студентам розвивати образне мислення, творчу уяву.

Розвиток логіко-змістовного компоненту професійного мислення, засвоєння змісту педагогічної освіти найкраще реалізується через проблемно-дослідницьку діяльність і формування на цій основі системи професійних інтелектуальних умінь.

Дидактичні здібності. Формуються шляхом розвитку психологічного і дидактичного аспектів професійного мислення. Психологічний аспект зв'язаний з відпрацюванням узагальнених способів професійного мислення, способів вибору методів навчання і виховання, вибору методичного варіанта уроку і розвитку на цій основі у студентів самостійності в рішенні педагогічних завдань. Дидактичний аспект зв'язаний з використанням методів, форм і прийомів роботи, які активізують пізнавальну діяльність студентів, розвивають самостійність мислення, пристосовують розумову діяльність студентів до умов реального педагогічного процесу в школі. Дидактичні здібності передбачають врахування психології дітей, рівень їх підготовки, розвитку та ін. Оптимальними умовами формування

дидактичних здібностей є педагогічна практика студентів і педагогічні /ділові/ ігри.

Необхідність урахування індивідуальних і вікових особливостей дітей передбачає тісний взаємозв'язок дидактичних здібностей з комунікативними.

Основою комунікативних здібностей є перцептивні можливості майбутнього вчителя, вміння сприйняти, зрозуміти як особливість дитини, так і власну.

Комунікативні здібності вчителя початкових класів мають свою специфіку. Основу їх формування становить образне мислення, емоційне мовлення, почуття емпатії.

За словами В.О.Сухомлиньського, професія вчителя – це людинознавство, постійне проникнення в духовний світ людини, постійне відкриття в людині нового, бачення людини в процесі її становлення. /Див.: Молодому учителю: Практическое руководство/Сост. Е.С.Березилк. – Киев: Рад. шк., 1988. – С.68/.

Н.А.Овчаренко /Криворізький педінститут/

АКТИВІЗАЦІЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ – УМОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ /у вокальному класі/

Валінням сьогодення в спеціальній підготовці майбутнього вчителя музики все більше значення надається виконавським аспектам його професійної діяльності як музиканта. Адже в класі потрібно не тільки вміти розказувати про музику, навіть образно і яскраво, а й дати можливість учням почути музику в живому виконанні. Тому важливою задачею в плані підготовки майбутнього вчителя музики є активізація його творчих здібностей. На жаль, учбовий план загальноосвітніх шкіл будується на основі збільшення потоку інформації, накопичення знань, а не на розвитку творчого потенціалу учнів.

З раннього віку ті паростки здібності, які можна бачити у кожної дитини, важливо не загубити навчанням, а розвинути. В дійсності ж після закінчення школи на навчання до вузу приходять більш чи менш навчені виконавці, що не вміють самостійно і творчо думати. Саме тому ми ставимо перед собою задачу активізувати